

BIDANG KUASA MAHKAMAH SYARIAH DALAM PENGESEHAN HIBAH BERCAGAR: ANALISIS TERHADAP KEPUTUSAN KES DI MALAYSIA

JURISDICTION OF THE SYARIAH COURT IN THE VALIDATION OF ENCUMBERED HIBAH: AN ANALYSIS OF CASE DECISIONS IN MALAYSIA

Farzana Bakri^{1*}
Zul-kifli bin Hussin²
Shazalmi binti Saad³

¹Universiti Sultan Azlan Shah, Kuala Kangsar (USAS), Perak, Malaysia,
Email: nrlfrznabkri@gmail.com

²Universiti Sultan Azlan Shah, Kuala Kangsar (USAS), Perak, Malaysia
Email: zul-kifli@usas.edu.my

³Universiti Muhammadiyah Malaysia (UMAM)
Email: p3250072@student.umam.edu.my

*Corresponding author

Article history

Received date : 3-8-2026
Revised date : 4-8-2026
Accepted date : 8-9-2026
Published date : 21-9-2026

To cite this document:

Bakri, F., Hussin, Z., & Saad, S. (2026). Bidang kuasa Mahkamah Syariah dalam pengesahan hibah bercagar: Analisis terhadap keputusan kes di Malaysia. *Journal of Islamic, Social, Economics and Development (JISED)*, 11 (86), 1017 – 1030.

Abstrak: Hibah bercagar semakin mendapat perhatian sebagai instrumen perancangan harta Islam, namun pelaksanaannya menimbulkan persoalan bidang kuasa apabila harta yang dihibahkan masih tertakluk kepada cagaran, pinjaman atau pembiayaan institusi kewangan. Isu ini menjadi lebih kompleks apabila pengesahan hibah oleh Mahkamah Syariah bersentuhan dengan aspek hak milik berdaftar, kontrak pembiayaan dan kepentingan pihak ketiga yang lazimnya berada dalam ruang kuasa Mahkamah Sivil. Kajian ini meneliti konsep hibah bercagar dan kedudukannya menurut perspektif hukum syarak serta amalan perundangan Islam di Malaysia. Kajian ini menggunakan pendekatan kualitatif melalui analisis dokumen terhadap peruntukan undang-undang, keputusan mahkamah, fatwa dan penulisan akademik. Data dianalisis secara kandungan bagi mengenal pasti pola keputusan, asas penghujahan dan sempadan bidang kuasa yang digunakan oleh mahkamah. Dapatan kajian menunjukkan bahawa kekaburan bidang kuasa wujud apabila Mahkamah Syariah perlu menentukan kesahan hibah terhadap harta yang masih tertakluk kepada cagaran serta mempunyai implikasi terhadap hak institusi kewangan dan pendaftaran hak milik. Keadaan ini menunjukkan keperluan kepada penyeragaman garis panduan pentadbiran dan kerangka perundangan yang lebih jelas bagi mengukuhkan autoriti Mahkamah Syariah, mengelakkan pertindihan bidang kuasa dan menjamin kepastian hukum dalam pentadbiran keadilan Islam di Malaysia.

Kata Kunci: Hibah bercagar, Mahkamah Syariah, Perkara 121(1A), Pengesahan hibah, Qabd

Abstract: *Encumbered hibah (Islamic gift) is increasingly gaining attention as an Islamic wealth planning instrument; however, its implementation raises jurisdictional questions when the gifted property is still subject to charges, loans, or financing from financial institutions. This issue becomes more complex when the validation of hibah by the Syariah Court intersects with aspects of registered land titles, financing contracts, and third-party interests, which typically fall within the jurisdiction of the Civil Court. This study examines the concept of encumbered hibah and its position from the perspectives of Islamic law (hukum syarak) and Islamic legal practice in Malaysia. Adopting a qualitative approach, this research utilizes document analysis on legal provisions, court decisions, fatwas (religious edicts), and academic literature. The data were analyzed using content analysis to identify decision patterns, grounds of judgment, and jurisdictional boundaries applied by the courts. The findings indicate that jurisdictional ambiguity arises when the Syariah Court is required to determine the validity of hibah on properties still subject to encumbrances, which subsequently carries implications for the rights of financial institutions and land title registrations. This situation highlights the critical need for standardized administrative guidelines and a clearer legal framework to strengthen the authority of the Syariah Court, prevent jurisdictional conflicts, and ensure legal certainty in the administration of Islamic justice in Malaysia.*

Keywords: *Encumbered hibah, Syariah Court, Article 121(1A), Validation of hibah, Qabd*

Pendahuluan

Isu bidang kuasa Mahkamah Syariah dalam pengesahan hibah bercagar merupakan satu topik yang penting dalam konteks sistem perundangan Islam di Malaysia. Hibah bercagar merujuk kepada pemberian hadiah atas harta yang masih mempunyai ikatan atau cagaran, biasanya melibatkan institusi kewangan seperti bank. Dalam konteks pengesahan hibah ini, Mahkamah Syariah mempunyai peranan yang kompleks kerana perlu menilai kesahan hibah berdasarkan syariat Islam sementara juga berhadapan dengan isu-isu yang berkaitan dengan undang-undang kewangan dan hak milik harta yang belum sempurna diserahkan. Keputusan-keputusan mahkamah mengenai perkara ini menunjukkan bahawa terdapat pelbagai pandangan dan pendekatan di kalangan hakim syarie dalam menilai kesahan hibah bercagar, di samping memperlihatkan batasan bidang kuasa Mahkamah Syariah yang dipengaruhi oleh Perlembagaan Persekutuan dan praktik kehakiman sivil di Malaysia. Analisis terhadap keputusan kes di Mahkamah Syariah ini adalah penting bagi memahami bagaimana penghakiman dijalankan, khususnya dalam konteks pengesahan hibah yang melibatkan harta bercagar dan untuk memberikan panduan kepada masyarakat serta industri kewangan Islam di negara ini.

Kajian tentang pelaksanaan hibah harta bercagar di Mahkamah Syariah menunjukkan bahawa permohonan kes pengesahan hibah melibatkan isu hibah harta yang masih bercagar dengan institusi kewangan, di mana hakim biasanya membuat keputusan berdasarkan kitab-kitab fiqh walaupun terdapat pelbagai pendapat dalam kalangan fuqaha mengenai hibah bercagar. Selain itu, bidang kuasa Mahkamah Syariah dalam pengesahan hibah telah disahkan secara jelas oleh mahkamah tertinggi, yang menguatkan kedudukannya dalam hal-hal pengurusan harta orang Islam selepas kematian dan membezakan kuasa Mahkamah Syariah daripada mahkamah sivil berdasarkan Perkara 121(1A) Perlembagaan Persekutuan. Keputusan kes penghakiman juga memperlihatkan perbezaan pandangan terutama dalam konteks pemilikan harta yang masih terikat dengan kontrak pinjaman bank ketika hibah dilakukan; ada keputusan yang menolak kesahannya kerana harta belum dimiliki sepenuhnya, manakala Mahkamah Rayuan

membenarkan hibah apabila mendapat keizinan pihak pemegang cagaran (Nurul Syuhadah & Noor Lizza, 2023).

Hibah merupakan satu instrumen perancangan harta dalam Islam yang semakin mendapat perhatian dalam kalangan umat Islam di Malaysia. Ia merupakan pemindahan hak milik harta secara sukarela oleh pemberi hibah (wahib) kepada penerima (mawhub lah) tanpa balasan. Dalam amalan semasa terdapat satu bentuk hibah baharu iaitu hibah bercagar, di mana hibah dibuat ke atas harta yang masih tertakluk kepada pinjaman atau cagaran, seperti rumah dalam tempoh pembiayaan dengan institusi kewangan Islam. Hibah bercagar dilihat sebagai alternatif perancangan harta yang fleksibel dan selaras dengan tuntutan semasa, membolehkan pemilik harta menentukan penerima mengikut keperluan mereka, tanpa harus menunggu proses wasiat atau faraid. Namun begitu, isu timbul berhubung bidang kuasa Mahkamah Syariah dalam mengesahkan hibah bercagar ini kerana elemen undang-undang sivil seperti hak milik tanah di bawah Kanun Tanah Negara dan perjanjian pinjaman dengan institusi kewangan turut terlibat. Ini menimbulkan pertindihan bidang kuasa antara Mahkamah Syariah dan Mahkamah Sivil, terutama apabila mahkamah berbeza memberikan keputusan yang berbeza mengenai kesahihan hibah bercagar. Mahkamah Syariah biasanya menilai mengikut prinsip niat dan akad dalam Islam, manakala Mahkamah Sivil memberi tumpuan kepada hak milik berdaftar dan kontrak pinjaman.

Kajian ini penting untuk memahami kedudukan bidang kuasa Mahkamah Syariah dalam pengesahan hibah bercagar dan memberikan panduan dalam melaksanakan perancangan harta yang lebih teratur, patuh syariah dan diiktiraf undang-undang. Walaupun hibah bercagar telah dipraktikkan secara meluas sebagai instrumen perancangan harta, terdapat isu perundangan yang kabur dan tidak seragam, terutamanya berkaitan bidang kuasa Mahkamah Syariah dalam mengesahkan hibah yang melibatkan harta tertakluk kepada cagaran pihak ketiga seperti institusi kewangan. Mahkamah Syariah ada kuasa mendengar kes hibah menurut Enakmen Pentadbiran Agama Islam Negeri, tetapi apabila hibah bercagar melibatkan hak milik berdaftar di bawah Kanun Tanah Negara dan perjanjian pinjaman, timbul persoalan sama ada Mahkamah Syariah mempunyai kuasa penuh atau bidang kuasa mereka terhad (Nurul Syuhadah & Noor Lizza, 2023). Beberapa keputusan kes menunjukkan pertindihan kuasa antara Mahkamah Syariah dan Mahkamah Sivil, dengan Mahkamah Sivil lebih memberi perhatian kepada perjanjian dan pendaftaran rasmi yang berkaitan dengan harta. Keadaan ini menimbulkan kekeliruan pelaksanaan undang-undang dan menjejaskan keyakinan masyarakat terhadap keberkesanan sistem hibah bercagar di Malaysia. Oleh itu, kajian ini bertujuan menilai secara mendalam kedudukan bidang kuasa Mahkamah Syariah dalam pengesahan hibah bercagar menurut perspektif hukum syarak, serta menganalisis implikasi perundangan berdasarkan keputusan kes-kes terpilih di Malaysia.

Sorotan Kajian

Sorotan literatur merupakan aspek penting dalam penyelidikan kerana ia memberikan gambaran menyeluruh tentang perkembangan wacana, mengenal pasti jurang pengetahuan, dan menyokong pembentukan persoalan kajian (Boote & Beile, 2005). Sehubungan itu, pengkaji telah meneliti pelbagai kajian terdahulu yang membincangkan isu-isu berkaitan hibah dalam konteks perundangan Islam, khususnya pelaksanaan dan pengesahan hibah di Mahkamah Syariah di Malaysia. Kajian terkini oleh Ahmad Termizi & Shofiyyah (2024), dalam kajian bertajuk '*Peranan dan Praktik Profesional Perundangan dalam Pelaksanaan Hibah, Hibah Amanah Tunai dan Hibah Hartanah dalam Gadaian*', memperkenalkan dimensi baharu dalam perbincangan hibah, iaitu pelaksanaan hibah harta bercagar seperti rumah yang masih dalam

tempoh pembiayaan bank. Kajian ini menyorot bagaimana para profesional perundangan berperanan dalam memastikan pelaksanaan hibah bercagar mematuhi kehendak syariah dan undang-undang sivil. Mereka mendapati wujud keperluan kepada garis panduan yang lebih jelas antara Mahkamah Syariah dan Mahkamah Sivil bagi mengelakkan percanggahan keputusan pengesahan hibah bercagar. Kajian oleh Mohd Izzat Amsyar et. al. (2023),). '*Analisis Perundangan Terhadap Pelaksanaan Akad Hibah Amanah dalam Industri Kewangan Islam di Malaysia*', pula meneliti pelaksanaan akad hibah amanah dalam industri kewangan Islam. Mereka mendapati bahawa hibah dalam konteks kewangan memerlukan penyesuaian terhadap kontrak dan instrumen semasa bagi memastikan kesahannya di sisi undang-undang sivil dan syariah. Walaupun kajian ini tidak meneliti isu bidang kuasa mahkamah secara langsung, ia menunjukkan bahawa pelaksanaan hibah dalam sektor kewangan memerlukan pemahaman mendalam tentang hubungan antara prinsip syariah dan undang-undang sivil, terutamanya dalam urusan yang melibatkan cagaran institusi kewangan.

Selain itu, Noor Aznaim & Mohd Khairul (2023), '*Kerangka Konseptual Model Gelagat Pemberian Hibah Di Malaysia*', menekankan bahawa amalan hibah dalam kalangan masyarakat Islam di Malaysia dipengaruhi oleh tahap kesedaran, kefahaman dan faktor psikologi pemberi hibah. Mereka mencadangkan bahawa pemahaman yang lebih mendalam tentang hukum hibah perlu disebar luas bagi menggalakkan amalan hibah yang sah dan teratur. Walaupun kajian ini bersifat sosiologikal, ia memberikan pandangan penting tentang realiti masyarakat yang menjadi latar kepada peningkatan kes hibah di Mahkamah Syariah. Kajian mengenai hibah telah banyak dibincangkan oleh para sarjana dalam konteks pengurusan harta Islam dan perundangan di Malaysia. Rusni & Nor Azdilah (2020) '*The Concept and Application of Hibah as a Financial Instrument from the Malaysian Legal Perspective: An Analysis*', menjelaskan bahawa hibah bukan sekadar pemberian harta secara sukarela, tetapi juga berfungsi sebagai instrumen kewangan Islam yang sah dari segi syarak dan undang-undang. Kajian mereka meneliti aplikasi hibah dalam sistem kewangan Islam Malaysia serta menekankan kepentingannya sebagai alat perancangan harta bagi mengelakkan pertikaian faraid. Namun begitu, kajian tersebut tidak menumpukan kepada aspek hibah yang melibatkan harta bercagar atau pertindihan bidang kuasa antara Mahkamah Syariah dan Mahkamah Sivil.

Dalam kajian yang lebih khusus, Nasrul Hisyam (2008), '*Bidang Kuasa Hibah di Mahkamah Syariah di Malaysia*', membincangkan secara terperinci tentang bidang kuasa Mahkamah Syariah dalam mendengar dan memutuskan kes hibah. Beliau menjelaskan bahawa bidang kuasa ini diperuntukkan di bawah Enakmen Pentadbiran Agama Islam Negeri yang memberi kuasa kepada Mahkamah Syariah untuk mengesahkan hibah bagi umat Islam. Walau bagaimanapun, beliau turut menegaskan bahawa apabila sesuatu hibah melibatkan harta tak alih yang tertakluk kepada Kanun Tanah Negara, isu pertindihan bidang kuasa dengan Mahkamah Sivil tidak dapat dielakkan. Kajian ini penting kerana ia menjadi asas kepada perbincangan tentang peranan dan batas kuasa Mahkamah Syariah dalam urusan harta orang Islam, khususnya apabila unsur undang-undang sivil turut terlibat. Secara keseluruhannya, sorotan kajian menunjukkan bahawa walaupun pelbagai kajian telah dilakukan terhadap konsep dan pelaksanaan hibah di Malaysia, masih terdapat kekurangan kajian yang meneliti secara khusus isu bidang kuasa Mahkamah Syariah dalam pengesahan hibah bercagar. Kebanyakan kajian terdahulu hanya menumpukan kepada aspek konsep hibah, akad, atau amalan masyarakat tanpa memberi perhatian mendalam terhadap pertindihan bidang kuasa kehakiman yang timbul apabila harta hibah masih tertakluk kepada cagaran institusi kewangan. Oleh itu, kajian ini dijalankan bagi mengisi jurang tersebut dengan menganalisis kedudukan dan implikasi bidang kuasa Mahkamah Syariah dalam kes pengesahan hibah bercagar berdasarkan keputusan-keputusan mahkamah di Malaysia.

Metodologi Kajian

Metodologi kajian adalah bahagian yang penting dalam menyelesaikan satu kajian. Tanpa metodologi, satu kajian akan kehilangan arah dan asas yang kukuh dalam proses pengumpulan, penganalisan, dan pentafsiran data (Creswell & Creswell, 2018). Ia merupakan kerangka yang membimbing penyelidik dalam menentukan pendekatan, kaedah, serta instrumen yang sesuai bagi mencapai objektif kajian (Kothari, 2004). Oleh yang demikian, kajian ini telah mengatur strategi-strategi yang digunakan untuk mendapatkan maklumat melalui tiga pendekatan iaitu reka bentuk kajian, kaedah pengumpulan data dan kaedah analisis data. Kajian ini menggunakan falsafah di sebalik kajian ini adalah *interpretif* dengan menggunakan pendekatan kajian kes sebagai strategi kajian. Reka bentuk kualitatif diadaptasikan dengan mengaplikasikan kaedah kajian kepustakaan sepenuhnya. Data diperoleh melalui analisis dokumen terhadap sumber-sumber seperti peruntukan undang-undang, kes-kes mahkamah, buku, jurnal, artikel ilmiah dan laporan rasmi. Setelah data diperoleh, kaedah analisis kandungan digunakan bagi menilai dan menafsir maklumat yang terkandung dalam dokumen-dokumen tersebut. Hasil analisis kemudiannya dikategorikan mengikut tema tertentu agar dapatan kajian lebih sistematik dan menyeluruh.

Menurut George (2008), kajian kepustakaan merupakan pendekatan sistematik yang menumpukan kepada pengumpulan dan analisis maklumat daripada bahan bertulis bagi memperoleh kefahaman menyeluruh terhadap sesuatu topik. Selain itu, Zed (2014) menegaskan bahawa kajian kepustakaan sudah mencukupi untuk dilaksanakan apabila tujuan penyelidikan adalah untuk menilai, menghimpun, dan mentafsir gagasan ilmu yang telah sedia ada tanpa perlu mendapatkan data lapangan. Kaedah ini membolehkan penyelidik menjimatkan masa dan sumber, di samping menumpukan kepada analisis kritikal terhadap karya-karya terdahulu yang relevan. Bagi memastikan dapatan kajian adalah tepat, berautoriti dan mencapai objektif yang digariskan, data teks dianalisis menggunakan teknik analisis kandungan (*content analysis*). Kaedah ini diaplikasikan secara sistematik untuk mengenal pasti corak, tema, ratio decidendi, serta prinsip perundangan yang tersirat di sebalik penghakiman kes-kes berkaitan tuntutan pengesahan hibah bercagar di Malaysia. Menurut Krippendorff (2013), analisis kandungan ialah kaedah penyelidikan yang komprehensif untuk membuat inferens yang sah daripada teks kepada konteks penggunaannya. Pendekatan ini membolehkan penyelidik mengorganisasi data secara tematik dan mencapai objektif kajian dengan lebih terarah.

Kajian ini menerapkan pendekatan pensampelan bertujuan (*purposive sampling*) dalam aspek pemilihan data kes-kes mahkamah. Sehubungan itu, dua kes utama telah dipilih sebagai fokus analisis, iaitu kes *Sabedah binti Abdullah lwn. Tiga yang lain* (2007) dan kes *XYZ lawan Daniel Najmi XYZ & lain-lain* (2018). Pemilihan kedua-dua kes ini dilihat sangat penting kerana masing-masing mewakili fasa kronologi serta evolusi tafsiran hukum yang berbeza di Mahkamah Syariah di Malaysia. Kes *Sabedah* (2007) dipilih bagi meneliti pendekatan kehakiman yang bersifat literal dan ketat (*strict interpretation*) terhadap elemen pemilihan sempurna (*milkiyyah tammah*). Sebaliknya, kes *XYZ* (2018) diambil bagi menganalisis anjakan paradigma kehakiman yang lebih fleksibel dan progresif menerusi pengiktirafan konsep ratifikasi (*al-ijazah*) dalam mendepani realiti instrumen kewangan moden. Bagi mendapatkan dapatan yang mendalam, dokumen penghakiman ini diteliti secara berperingkat dengan meneliti fakta kes, hujah peguam, dan seterusnya menganalisis sandaran hukum syarak serta undang-undang sivil yang digunakan oleh hakim bagi membentuk tema sempadan bidang kuasa.

Konsep Hibah Bercagar

Menurut Kamus Dewan Bahasa dan Pustaka (2012), *hibah* bermaksud pemberian sesuatu harta oleh seseorang kepada orang lain semasa hidupnya tanpa sebarang balasan atau pertukaran. Dari segi bahasa Arab, perkataan *hibah* (الهِبَة) berasal daripada kata kerja *wahaba* (وَهَبَ) yang bermaksud memberi atau menganugerahkan sesuatu secara sukarela. Dalam konteks hukum Islam, hibah merujuk kepada pemindahan hak milik harta daripada seseorang (pemberi hibah) kepada pihak lain (penerima hibah) secara sukarela ketika masih hidup tanpa sebarang gantian. Dalam kitab-kitab turath, para fuqaha telah memberikan pelbagai definisi yang hampir sama dari segi maksud tetapi berbeza dari segi lafaz. Menurut al-Zuhaili (2004), hibah ditakrifkan sebagai “*pemindahan milik sesuatu harta secara sukarela oleh seseorang kepada orang lain ketika hidupnya tanpa mengharapkan sebarang balasan.*” Sementara itu, Ibn Qudamah (2003) menjelaskan bahawa hibah ialah “*pemindahan hak milik sesuatu yang boleh diambil manfaat daripadanya dengan tujuan mendekatkan diri kepada Allah dan menyemai kasih sayang.*” Kedua-dua definisi ini menegaskan bahawa hibah adalah satu bentuk pemberian yang sah di sisi syarak apabila memenuhi rukun dan syarat tertentu, antaranya ialah adanya ijab dan qabul, pemberi dan penerima yang berkeelayakan, serta harta yang boleh dimiliki secara sah.

Dari sudut dalil al-Quran, konsep hibah dan pemberian secara sukarela mempunyai asas yang kukuh. Firman Allah SWT dalam Surah *al-Baqarah* ayat 177 menegaskan; “...dan memberikan harta yang dicintainya kepada kaum kerabat, anak-anak yatim, orang-orang miskin, musafir (yang memerlukan pertolongan), dan orang yang meminta-minta...” (Surah al-Baqarah, 2:177). Ayat ini menunjukkan galakan untuk memberi harta kepada orang lain secara ikhlas sebagai tanda ketaatan kepada Allah SWT. Walaupun ayat tersebut tidak menyebut hibah secara khusus, ia menjadi asas kepada pensyarian pemberian sukarela termasuk hibah. Selain itu, firman Allah SWT dalam Surah *an-Nisa*’ ayat 4 turut menjadi sandaran utama; “*Berikanlah mas kahwin kepada wanita (yang kamu nikahi) sebagai pemberian yang wajib; kemudian jika mereka dengan rela hati memberikan kepadamu sebahagian daripadanya, maka terimalah pemberian itu dengan senang hati dan nikmatilah ia dengan baik.*” (Surah an-Nisa’, 4:4). Ayat ini secara tidak langsung menunjukkan pengiktirafan terhadap konsep pemberian secara rela hati tanpa paksaan, yang menjadi asas kepada hibah. Dalam hadis Rasulullah SAW, banyak riwayat menggalakkan amalan hibah sebagai tanda kasih sayang dan pengukuhan hubungan sosial. Sabda Baginda SAW; “*Hendaklah kamu saling memberi hadiah, nescaya kamu akan saling berkasih sayang.*” (Riwayat al-Bukhari dan Muslim). Justeru, amalan hibah bercagar yang diamalkan pada masa kini perlu difahami dalam kerangka prinsip hibah yang digariskan oleh syarak, dengan mengambil kira realiti semasa seperti pinjaman, cagaran, dan hak milik berdaftar di bawah undang-undang sivil.

Namun begitu, dalam landskap pasaran kewangan Islam kontemporari di Malaysia, konsep ini telah berkembang kepada pembentukan istilah hibah bercagar. Hibah bercagar ialah pemberian harta yang masih tertakluk kepada pembiayaan atau cagaran, di mana pemindahan hak milik sebenar hanya berkuat kuasa selepas hutang atau cagaran tersebut diselesaikan. Instrumen ini biasanya diintegrasikan dalam produk perbankan Islam seperti pembiayaan perumahan (*home financing*) dan produk takaful. Dalam situasi ini, pemberi hibah berhasrat memindahkan hak milik kepada penerima, meskipun harta tersebut masih terikat dengan bebanan hutang atau sekatan kepentingan di bawah undang-undang sivil. Bagi mendepani implikasi sekatan perundangan tersebut, instrumen *Mortgage Reducing Takaful Term* (MRTT) kerap kali digabungkan bersama produk hibah bercagar. MRTT berfungsi sebagai mekanisme perlindungan kewangan yang akan melunaskan baki pembiayaan terus kepada pihak bank sekiranya berlaku kematian kepada pemberi hibah. Mekanisme ini secara tidak langsung

membebaskan harta tersebut daripada bebanan cagaran sebelum diserahkan secara rasmi kepada penerima (Noor Liza & Wan Amirul Adli, 2021). Oleh yang demikian, hibah bercagar dalam konteks amalan semasa boleh difahami sebagai suatu bentuk hibah bersyarat, di mana penyerahan hak milik mutlaknya (*al-qabd*) tertangguh sehinggalah bebanan cagaran diselesaikan sepenuhnya.

Kesimpulannya, instrumen hibah bercagar ini sebenarnya lahir daripada usaha untuk menyesuaikan amalan perancangan harta Islam dengan realiti sistem perundangan tanah moden. Walaupun rukun asasnya masih berpegang kepada niat dan akad hibah mengikut syarak, status harta yang masih terikat dengan hutang bank ini secara tidak langsung membuka pertikaian dari sudut pemilikan tidak sempurna (*milkiyyah ghair tammah*). Kesan daripada penangguhan penyerahan hak milik serta unsur ketidakpastian (*gharar*) yang wujud inilah yang menuntut satu kajian mendalam khususnya bagi melihat sejauh mana bidang kuasa Mahkamah Syariah mampu menguji dan mengesahkan keabsahan amalan kontemporari ini berdasarkan rekod kes-kes yang berlaku di Malaysia.

Kedudukan Bidang Kuasa Mahkamah Syariah dalam Kes Hibah

Perbincangan mengenai bidang kuasa Mahkamah Syariah dalam pengesahan hibah sering timbul daripada persoalan asas sama ada pengesahan akad hibah, termasuk hibah ke atas harta yang masih bercagar, terletak sepenuhnya di bawah kuasa Mahkamah Syariah atau memerlukan campur tangan Mahkamah Sivil. Hal ini kerana isu hibah sering melibatkan dua elemen yang berbeza hukum Islam yang mengatur akad pemberian secara sukarela, dan undang-undang sivil yang mengawal pendaftaran hak milik berdaftar serta kontrak kewangan. Oleh itu, untuk memahami kedudukan sebenar Mahkamah Syariah dalam pengesahan hibah, perlu dilihat kepada asas perlembagaan dan enakmen negeri yang menjadi sumber utama bidang kuasanya, di samping meneliti bagaimana penghakiman mahkamah mentafsir fungsi ‘pengesahan’ hibah itu sendiri. Sebahagian fuqaha menganggap hibah harta bercagar sah dengan syarat tertentu, Mahkamah Syariah di Malaysia juga telah menerima hibah sebegini dalam beberapa kes, tetapi dengan keputusan yang tidak seragam (Izzat Muazam & Noor Liza, 2025).

Dari sudut perundangan, Perlembagaan Persekutuan melalui Perkara 121(1A); “*Mahkamah yang disebut dalam Fasal (1) tidaklah mempunyai bidang kuasa berkenaan dengan apa-apa perkara dalam bidang kuasa mahkamah Syariah,*” menjadi asas utama pemisahan bidang kuasa antara Mahkamah Sivil dan Mahkamah Syariah. Peruntukan ini menegaskan bahawa mahkamah sivil tidak mempunyai bidang kuasa terhadap perkara yang berada di bawah kuasa Mahkamah Syariah, termasuklah hal-hal berkaitan hukum Islam. Berdasarkan prinsip ini, pengesahan akad hibah bagi orang Islam dianggap berada dalam bidang kuasa eksklusif Mahkamah Syariah. Kuasa ini kemudian diperincikan melalui enakmen negeri, terutamanya Enakmen Pentadbiran Agama Islam yang memperuntukkan jenis perintah yang boleh dikeluarkan oleh Mahkamah Syariah seperti perintah pengesahan atau perintah pengisytiharan hibah. Melalui enakmen inilah Mahkamah Syariah diberikan kuasa praktikal untuk menerima dan memutuskan permohonan pengesahan hibah (Nasrul Hisyam, 2008). Dari perspektif hukum Islam, pengesahan hibah oleh Mahkamah Syariah membawa maksud pengiktirafan bahawa sesuatu akad hibah telah dilaksanakan mengikut rukun dan syarat yang ditetapkan, termasuklah adanya ijab dan qabul, saksi (jika disyaratkan), serta pemindahan milik yang sah. Apabila syarat-syarat tersebut dipenuhi, mahkamah boleh mengeluarkan perintah pengesahan bagi mengesahkan kesahihan akad tersebut menurut hukum syarak.

Walau bagaimanapun, perintah pengesahan ini tidak secara automatik membawa kepada perubahan pada rekod pendaftaran harta di Pejabat Tanah. Dengan kata lain, pengesahan Mahkamah Syariah bersifat penentuan hukum Islam semata-mata, bukan pelaksanaan fizikal terhadap hak milik berdaftar. Batasan bidang kuasa ini menyebabkan timbulnya isu praktikal dalam pelaksanaan hibah, khususnya bagi harta yang masih bercagar atau berdaftar atas nama lain. Walaupun Mahkamah Syariah berkuasa mengesahkan sahnya akad hibah, pelaksanaan sebenar bagi tujuan pindah milik atau pelepasan cagaran masih tertakluk kepada bidang kuasa pihak berautoriti seperti Mahkamah Sivil atau Pejabat Tanah. Justeru, keadaan ini mewujudkan jurang antara pengiktirafan hukum Islam dan pelaksanaan undang-undang sivil yang memerlukan koordinasi antara dua sistem kehakiman. Selain itu, faktor pembuktian turut menjadi isu penting dalam proses pengesahan hibah. Mahkamah Syariah menuntut bukti yang mencukupi seperti dokumen hibah, surat milikan harta, dan keterangan saksi untuk memastikan akad benar-benar berlaku mengikut kehendak syarak. Kajian mendapati bahawa kekurangan bukti atau dokumen yang tidak lengkap sering menjadi punca utama permohonan pengesahan ditolak. Oleh itu, beban pembuktian dalam kes hibah memainkan peranan besar dalam menentukan sama ada sesuatu permohonan dapat disahkan atau sebaliknya.

Pertindihan Bidang Kuasa antara Mahkamah Syariah dan Mahkamah Sivil

Isu pertindihan bidang kuasa antara Mahkamah Syariah dan Mahkamah Sivil sering menjadi topik perbincangan yang kompleks dalam konteks pelaksanaan undang-undang Islam di Malaysia. Pertindihan ini biasanya timbul apabila sesuatu isu mengandungi unsur hukum Islam seperti kesahan akad hibah, namun pada masa yang sama melibatkan unsur undang-undang sivil seperti hak milik berdaftar, kontrak pinjaman, atau cagaran bank. Keadaan ini menyebabkan dua sistem kehakiman Syariah dan Sivil berpotensi mempunyai kepentingan terhadap perkara yang sama, sekali gus menimbulkan persoalan mengenai sempadan kuasa, keutamaan bidang, dan kesan terhadap akses kepada keadilan. Dari sudut bentuk pertindihan, perbezaan utama terletak antara isu substantif dan isu prosedural. Mahkamah Syariah mempunyai kuasa mutlak dalam menentukan aspek substantif seperti sah atau batalnya sesuatu akad hibah menurut hukum Islam. Manakala, Mahkamah Sivil pula mengawal selia aspek perundangan berkaitan kontrak pembiayaan, hak pemegang cagaran, dan urusan pendaftaran hak milik di bawah Kanun Tanah Negara. Konflik mula timbul apabila perintah Mahkamah Syariah yang mengesahkan sesuatu hibah memerlukan pelaksanaan lanjut (seperti pindah milik nama atau pelunasan hutang bank) yang berada di bawah bidang kuasa dan kawalan Mahkamah Sivil. Keadaan ini memperlihatkan kekangan struktural antara dua bidang kuasa yang beroperasi secara selari tetapi tidak sepenuhnya bersilang.

Selain itu, pertindihan turut berpunca daripada kepentingan pihak ketiga seperti institusi kewangan yang memegang hak cagaran terhadap harta yang dihibahkan. Dalam situasi ini, walaupun hibah dilaksanakan antara pemberi dan penerima menurut hukum Islam, hak pihak ketiga seperti bank tetap terikat di bawah kontrak sivil yang sah. Maka, apabila berlaku pertindihan antara hak syarak dan hak kontraktual, kedua-dua sistem undang-undang perlu diimbangi dengan teliti bagi mengelakkan pelanggaran terhadap mana-mana pihak. Kes *Latifah bte Mat Zin v Rosmawati bte Sharibun & Anor* (2007) 5 CLJ 253 sering dijadikan rujukan utama dalam membincangkan sempadan bidang kuasa ini. Mahkamah Persekutuan dalam kes tersebut menegaskan bahawa segala perkara yang terletak di bawah bidang kuasa Mahkamah Syariah hendaklah kekal dalam lingkungan kuasa tersebut. Keputusan ini secara tidak langsung mengiktiraf kedudukan Mahkamah Syariah dalam isu-isu yang berkaitan dengan hukum Islam seperti hibah antara orang Islam. Namun begitu, keputusan ini juga menimbulkan kebimbangan mengenai wujudnya *jurisdictional gap*, iaitu keadaan di mana sesuatu isu tidak dapat

diselesaikan sepenuhnya oleh mana-mana mahkamah kerana sempadan kuasa yang terlalu ketat.

Justeru, kewujudan MRTT menjadi sangat kritikal sebagai mekanisme penyelesaian praktikal untuk merapatkan jurang perundangan tersebut. Kewujudan perlindungan takaful yang mencukupi bertindak sebagai jaminan bahawa baki pembiayaan perumahan akan dilunaskan sepenuhnya sekiranya berlaku kematian kepada pemberi hibah. Dengan adanya jaminan pelunasan ini, risiko kerugian di pihak bank selaku pemegang gadaian dapat ditiadakan. Impaknya, keberadaan MRTT ini memberikan kejelasan kepada Mahkamah Syariah untuk mengesahkan keabsahan akad hibah tersebut tanpa bimbang akan berlakunya pelanggaran atau pencerobohan terhadap hak kontrak bank di bawah undang-undang sivil. Oleh itu, pelaksanaan produk hibah bercagar masih perlu ditambah baik dari sudut reka bentuk polisi takaful (Fadziani et al., 2024).

Analisis Keputusan Kes-kes Berkaitan Hibah Bercagar di Malaysia

Sabedah binti Abdullah lwn. Tiga yang lain (05100-044-0082-2007)

Kes bermula apabila Plaintiff mendakwa bahawa arwah ibunya, Gedek binti Durin, telah memberikan beberapa bidang tanah kepadanya sebagai hibah. Namun hibah tersebut diputuskan sebagai tidak sah kerana salah satu tanah yang dihibahkan itu tidak memenuhi syarat pemilikan sempurna kerana tanah tersebut masih dalam tempoh bayaran balik kepada FELDA dan tertakluk di bawah sekatan cagaran sivil ketika akad dilakukan. Kes ini memberikan gambaran nyata tentang bagaimana prinsip *milkiyyah tammah* (pemilikan sempurna) ditafsirkan secara ketat dalam isu harta bercagar. Mahkamah Tinggi Syariah Seremban akhirnya memutuskan untuk menolak permohonan pengesahan hibah ke atas tanah tersebut atas dasar bahawa harta berkenaan bukanlah hak milik sempurna pemberi hibah pada waktu akad dipersetujui. Kesannya, mahkamah mendapati salah satu syarat sah rukun objek hibah (*al-mawhub*) telah gagal dipenuhi. Ini kerana Mahkamah Syariah tidak mempunyai ruang dan keupayaan perundangan untuk menyentuh atau mengubah suai kedudukan cagaran pihak FELDA yang ditakrifkan di bawah undang-undang sivil serta Akta Tanah (Kawasan Penempatan Berkelompok) 1960. Kes ini membuktikan wujudnya lompong besar antara penentuan hukum hibah di Mahkamah Syariah dengan status pendaftaran dan sekatan hak milik yang dikawal oleh agensi sivil. Akibatnya, hasrat murni pemberi hibah untuk menjamin masa depan warisnya tersekat disebabkan oleh kekangan status tanah yang belum bebas daripada bebanan hutang.

Justeru, trend penghakiman dalam kes ini memperlihatkan bahawa penolakan mahkamah banyak dipengaruhi oleh unsur ketidakpastian terhadap kedudukan harta tersebut sekiranya hutang pembiayaan gagal dilangsaikan. Dalam konteks ini, perkembangan instrumen kewangan Islam moden seperti MRTT dilihat mempunyai peranan penting dalam mengubah pendekatan pertimbangan hukum semasa. Hal ini demikian kerana kebanyakan pembiayaan pada masa kini disertakan dengan perlindungan takaful yang menjamin penyelesaian baki hutang secara automatik apabila berlaku kematian peminjam. Oleh itu, unsur ketidakpastian (*gharar*) serta isu *milkiyyah tammah* yang sebelum ini menjadi asas utama penolakan dalam kes tersebut berpotensi untuk diharmonikan dengan realiti kewangan semasa. Situasi ini sekali gus membuka ruang kepada tafsiran hukum yang lebih dinamik dan relevan agar Mahkamah Syariah dapat mempertimbangkan pengesahan hibah bercagar berdasarkan perkembangan instrumen kewangan Islam kontemporari.

XYZ lawan Daniel Najmi XYZ & lain-lain & kes lain [2018] SLRAU 35

Kes ini memperlihatkan satu perkembangan penting dalam pendekatan kehakiman Mahkamah Syariah terhadap keabsahan hibah bercagar. Rekod penghakiman Mahkamah Rayuan Syariah Terengganu menunjukkan kecenderungan mahkamah untuk menilai isu hibah secara lebih praktikal dan selaras dengan perkembangan instrumen kewangan semasa, khususnya dalam konteks pemilikan harta yang masih tertakluk kepada gadaian bank. Berdasarkan fakta kes, pemohon selaku suami telah memfailkan permohonan semakan kehakiman bagi membatalkan satu perintah persetujuan yang mengesahkan hibah sebidang tanah dan rumah di Pasir Mas, Kelantan kepada plaintif, iaitu arwah isterinya bersama dua orang anak mereka. Pemohon berhujah bahawa hibah tersebut meragukan dari sudut hukum Syarak kerana hartanah berkenaan masih tertakluk kepada gadaian memihak kepada CIMB Bank dan dibuat tanpa keizinan bertulis daripada pihak bank selaku pemegang cagar.

Walau bagaimanapun, Mahkamah Rayuan Syariah Terengganu telah menolak permohonan semakan tersebut dan mengekalkan perintah yang mengesahkan hibah bercagar itu sebagai sah di sisi hukum Syarak. Mahkamah berpandangan bahawa ketidaksempurnaan pemilikan akibat kewujudan beban hutang tidak semestinya membatalkan akad hibah secara mutlak, khususnya apabila terdapat elemen pengesahan kemudian (ratifikasi) atau keadaan yang menunjukkan hak pemegang cagar tetap dilindungi. Penghakiman ini membawa implikasi yang signifikan terhadap perkembangan instrumen hibah kontemporari. Pertama, mahkamah secara tidak langsung mengiktiraf prinsip ratifikasi (*al-ijazah*) dengan merujuk kepada pandangan Wahbah al-Zuhaili serta *al-Majallah al-Ahkam al-Adliyyah* melalui Perkara 857. Prinsip tersebut menegaskan bahawa hibah yang melibatkan kepentingan pihak ketiga seperti institusi kewangan masih boleh dianggap sah sekiranya pihak berkepentingan tersebut memberikan persetujuan atau pengesahan terhadap transaksi berkenaan pada kemudian hari. Selain itu, mahkamah turut menilai kewujudan *qarinah* yang menunjukkan hak pihak bank tidak terjejas. Penelitian terhadap Borang Gadaian 16A memperlihatkan bahawa pemohon masih terikat untuk meneruskan pembayaran ansuran bulanan kepada pihak bank. Keadaan ini menjadi petunjuk penting bahawa pelaksanaan hibah tersebut tidak menafikan hak kontraktual pihak bank sebagai pemegang cagar. Pendekatan ini membuktikan bahawa Mahkamah Syariah bukan sahaja menilai aspek formal akad semata-mata, bahkan turut mengambil kira realiti pelaksanaan kewangan dan perlindungan hak pihak-pihak yang terlibat.

Jika dibandingkan dengan kes *Sabedah bt Abdullah lwn. Tiga yang lain* (05100-044-0082-2007), jelas dapat dilihat wujudnya evolusi tafsiran hukum dalam pendekatan kehakiman Mahkamah Syariah. Dalam kes *Sabedah bt Abdullah lwn. Tiga yang lain* (05100-044-0082-2007), mahkamah mengambil pendekatan yang lebih ketat dengan melihat sekatan cagar sebagai kecacatan terhadap elemen *milkiyyah tammah*, sekali gus menyebabkan hibah tersebut tidak diterima. Namun begitu, dalam kes *XYZ*, mahkamah menunjukkan pendekatan yang lebih fleksibel dengan menerima konsep ratifikasi serta pembuktian *qarinah* bagi memastikan hak pemegang cagar terus terpelihara. Dalam konteks semasa, perkembangan instrumen perlindungan kewangan Islam seperti MRTT sebenarnya mengukuhkan lagi justifikasi untuk menerima hibah bercagar. Hal ini kerana MRTT berfungsi sebagai jaminan bertulis yang memastikan baki hutang pembiayaan akan dilunaskan secara automatik sekiranya berlaku kematian peminjam. Jika komitmen pembayaran ansuran secara peribadi dalam kes *XYZ* sudah memadai untuk meyakinkan mahkamah bahawa hak bank tidak terjejas, maka kewujudan MRTT seharusnya memberikan jaminan yang lebih kukuh dan meyakinkan. Oleh itu, instrumen takaful seperti MRTT boleh dianggap sebagai *qarinah* moden yang memperkukuhkan

keabsahan hibah bercagar serta membuka ruang kepada pendekatan hukum yang lebih progresif dan selari dengan keperluan kewangan Islam kontemporari.

Bagi memberikan gambaran yang lebih holistik dan sistematik mengenai corak penghakiman Mahkamah Syariah, berikut diringkaskan jadual sintesis perbandingan antara kes *Sabedah bt Abdullah* (2007) dan kes *XYZ lawan Daniel Najmi XYZ* (2018):

Dapatan 1: Analisis Perbandingan Kes

Perbandingan Kes	Kes Sabedah bt Abdullah (2007)	Kes XYZ lwn Daniel Najmi (2018)
Keputusan Kes	Hibah diputuskan sebagai tidak sah .	Hibah diputuskan sebagai sah .
Pendekatan Kehakiman Tafsiran Milkiyyah Tammah	Literal konservatif dan ketat (<i>strict interpretation</i>). Sekatan cagaran sivil (FELDA) dianggap menafikan hak pemilikan sempurna wahib semasa akad.	Fleksibel, dinamik dan harmonis (<i>Progressive Interpretation</i>). Bebanan hutang bank tidak membatalkan akad secara mutlak sekiranya hak pemegang cagaran terpelihara.
Kedudukan Pihak Ketiga	Mahkamah Syariah tidak menembusi sekatan agensi sivil/pihak ketiga.	Mengiktiraf prinsip ratifikasi (<i>al-ijazah</i>) sekiranya pihak ketiga mendapat jaminan hak.
Asas Pembuktian / Qarinah	Fokus kepada ketiadaan dokumen pelepasan bebanan hutang semasa hidup.	Fokus kepada komitmen bayaran ansuran berterusan sebagai <i>qarinah</i> jaminan hak bank.

Sumber: Hasil Analisis Hasil Dapatan

Berdasarkan jadual perbandingan di atas, jelas menunjukkan berlakunya evolusi tafsiran hukum yang signifikan dalam amalan kehakiman Syarie di Malaysia. Pada peringkat awal (kes *Sabedah*, 2007), Mahkamah Syariah cenderung mengambil sikap rigid dengan meletakkan status cagaran sivil sebagai penghalang mutlak kepada kesempurnaan hak milik (*milkiyyah tammah*). Pendekatan ini secara tidak langsung mengekalkan jurang perundangan (*jurisdictional gap*) seperti yang dibimbangkan dalam kes *Latifah bte Mat Zin* (2007), di mana keadilan substantif waris Islam sering kali tersekat oleh formaliti sekatan hak milik sivil.

Bagaimanapun, menjelang keputusan kes *XYZ* (2018), Mahkamah Rayuan Syariah Terengganu telah mengemukakan naratif kehakiman yang lebih pragmatik menerusi doktrin ratifikasi (*al-ijazah*) berpandukan hujah fiqh kontemporari oleh Wahbah al-Zuhaili. Anjakan ini membuktikan bahawa Mahkamah Syariah kini lebih bersedia meneliti aspek substantif sesuatu akad kewangan Islam moden. Dalam realiti semasa, keberadaan produk perlindungan seperti *Mortgage Reducing Takaful Term* (MRTT) bertindak sebagai *qarinah* moden yang kukuh untuk melenyapkan unsur ketidakpastian (*gharar*). Implikasinya, sekiranya komitmen bayaran peribadi dalam kes *XYZ* sudah memadai untuk meyakinkan mahkamah, maka instrumen kewangan yang mempunyai sandaran MRTT sepatutnya memberikan asas jaminan yang lebih konklusif. Analisis ini memperlihatkan keupayaan dinamik Mahkamah Syariah dalam mengharmonikan tuntutan hukum syarak (pengesahan akad) tanpa menafikan atau mencero boh hak kontrak sivil pemegang cagaran (institusi kewangan).

Kesimpulan

Kesimpulannya, kajian ini menunjukkan bahawa Mahkamah Syariah sememangnya mempunyai bidang kuasa untuk mendengar dan mengesahkan hibah dalam kalangan orang Islam berdasarkan peruntukan Perlembagaan Persekutuan serta Enakmen Pentadbiran Agama Islam Negeri. Namun begitu, dalam konteks hibah bercagar, pelaksanaan bidang kuasa tersebut tidak bersifat mutlak kerana turut melibatkan elemen undang-undang sivil seperti hak milik berdaftar, kontrak pembiayaan dan hak pemegang cagaran. Keadaan ini menyebabkan wujudnya pertindihan bidang kuasa antara Mahkamah Syariah dan Mahkamah Sivil, khususnya apabila sesuatu hibah melibatkan harta yang masih tertakluk kepada pembiayaan institusi kewangan. Analisis terhadap kes-kes terpilih juga memperlihatkan bahawa pendekatan kehakiman Mahkamah Syariah terhadap hibah bercagar semakin berkembang dan bersifat dinamik. Dalam kes *Sabedah bt Abdullah*, pendekatan yang diambil lebih ketat apabila elemen *milkiyyah tammah* dijadikan asas utama untuk menolak hibah ke atas harta yang masih bercagar. Sebaliknya, dalam kes *XYZ lwn. Daniel Najmi XYZ & lain-lain*, mahkamah memperlihatkan pendekatan yang lebih fleksibel dengan mengambil kira konsep ratifikasi (*al-ijazah*) serta kewujudan *qarinah* yang menunjukkan bahawa hak pemegang cagaran tidak terjejas. Perkembangan ini menunjukkan bahawa Mahkamah Syariah semakin bersedia menyesuaikan tafsiran hukum dengan realiti kewangan Islam kontemporari tanpa mengabaikan prinsip-prinsip syariah.

Selain itu, kajian ini turut mendapati bahawa instrumen kewangan Islam moden seperti MRTT mempunyai peranan yang signifikan dalam mengurangkan unsur *gharar* dan ketidakpastian terhadap status harta bercagar. Kewujudan MRTT sebagai mekanisme pelunasan hutang secara automatik memberikan jaminan perlindungan kepada institusi kewangan dan sekali gus mengukuhkan justifikasi hukum bagi menerima hibah bercagar. Hal ini memperlihatkan bahawa perkembangan instrumen kewangan Islam moden mampu menjadi asas kepada pendekatan hukum yang lebih progresif dan praktikal dalam pengesahan hibah. Secara keseluruhannya, kajian ini membuktikan bahawa isu hibah bercagar memerlukan keseimbangan antara prinsip hukum syarak dan kehendak undang-undang sivil. Oleh itu, penyelarasan yang lebih jelas antara Mahkamah Syariah, Mahkamah Sivil dan institusi kewangan amat diperlukan bagi memastikan pelaksanaan hibah bercagar dapat dilaksanakan secara lebih teratur, konsisten dan memberi kepastian undang-undang kepada masyarakat Islam di Malaysia. Selain itu, garis panduan khusus berkaitan hibah bercagar juga wajar dibangunkan agar amalan perancangan harta Islam ini dapat terus berkembang selaras dengan keperluan semasa dan prinsip *maqasid syariah*.

Rujukan

Akta/Statut/Enakmen

Perkara 121(1A) Perlembagaan Persekutuan

Kes-kes yang dirujuk

Latifah bte Mat Zin v Rosmawati bte Sharibun & Anor [2007] 5 CLJ 253

Sabedah bt Abdullah lwn. Tiga yang lain (05100-044-0082-2007)

XYZ lawan Daniel Najmi XYZ & lain-lain & kes lain [2018] SLRAU 35

Artikel

Ahmad Termizi, A., & Shofiyyah, M. (2024). Peranan dan Praktik Profesional Perundangan dalam Pelaksanaan Hibah, Hibah Amanah Tunai dan Hibah Hartanah dalam Gadaian (The Role and Practice of Legal Professionals in the Implementation of Hibah, Cash Trust Hibah, and Mortgaged Real Estate Hibah). *Journal of Contemporary Islamic Studies*, 10(3). <https://doi.org/10.24191/jcis.v10i3.5>

Boote, D. N., & Beile, P. (2005). Scholars Before Researchers: On the Centrality of the Dissertation Literature Review in Research Preparation. *Educational Researcher*, 34(6), 3-15. <https://doi.org/10.3102/0013189X034006003>

Fadziani, Y., Noor Aznaim, A. L., Siti Nor Amira, M., Wan Naimah, W. D., & Mohd Hafiz, J. (2024). Implementation Of Collateral Hibah in Malaysia. *International Journal of Advanced Research (IJAR)*, 12(7), 280-286. <https://doi.org/https://dx.doi.org/10.21474/IJAR01/19053>

Izzat Muazam, M. K., & Noor Liza, M. S. (2025). Examining Hibah Contracts in Islamic Law: Insight from the 2021 Selangor State Fatwa. *International Journal of Academic Research in Business & Social Sciences*, 15(5), 154-160. <https://doi.org/http://dx.doi.org/10.6007/IJARBSS/v15-i5/25316>

Mohd Izzat Amsyar, M. A., Faezy, A., & Moidin, S. (2023). Analisis Perundangan Terhadap Pelaksanaan Akad Hibah Amanah dalam Industri Kewangan Islam di Malaysia. *Akademika: Journal of Southeast Asia Social Sciences and Humanities*, 93(3).

Mohd Zamro, M., Nurnazirah, R., & Noor Lizza, M. S. (2022). Hibah Amanah Hartanah dan Kekangan Perundangan dalam Perancangan Harta Orang Islam di Malaysia. *UMRAN – Journal of Islamic and Civilisational Studies*, 9(3), 31-40. <https://doi.org/10.11113/umran2022.9n3.56>

Muhamad, M., Abdullah, A. H., Othman, M., & Mohamad, F. (2024). Transformasi Pelaksanaan Hibah Bercagar di Amanah Raya Berhad: Analisis Daripada Perspektif Syariah dan Pelaksanaannya di Malaysia. *IIUM Journal*, 32(1), 188-232.

Nasrul Hisyam, N. M. (2008). Bidang Kuasa Hibah di Mahkamah Syariah di Malaysia. *Jurnal Syariah*, 16(2).

Noor Aznaim, A. L., & Mohd Khairul, I. R. (2023). Kerangka Konseptual Model Gelagat Pemberian Hibah Di Malaysia. *Jurnal Fatwa Management and Research*, 28(2). <https://doi.org/10.33102/jfatwa.vol28no2.529>

Noor Liza, M. S., & Wan Amirul Adli, W. A. (2021). Pelaksanaan Hibah Harta Bercagar dalam Industri Perancangan dan Pengurusan Harta Orang Islam. *International Journal of Islamic Thought*, 19, 89-101. <https://doi.org/https://doi.org/10.24035/ijit.19.2021.199>

Nurul Syuhadah, A., & Noor Lizza, M. S. (2023). Pelaksanaan Hibah Harta Bercagar Berdasarkan Kes-kes Hibah di Mahkamah Syariah. *Jurnal Al-Sirat*, 02(23).

Rusni, H., & Nor Azdilah, M. Z. (2020). The Concept and Application of Hibah as a Financial Instrument from the Malaysian Legal Perspective: An Analysis. *IIUM Law Journal*, 28(1). <https://doi.org/10.31436/iiumlj.v28i1.498>

Kitab/Buku

- al-Zuhaili, W. (2004). *al-Fiqh al-Islami wa Adillatuhu*. Kuwait: Jāmi‘ah al-Kuwait.
- Creswell, J. W., & Creswell, J. W. (2018). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches (5th ed.)*. SAGE Publications.
- George, M. W. (2008). *The Elements of Library Research: What Every Student Needs to Know*. Princeton University Press.
- Ibn Qudamah, A. (2003). *Al-Mughni (Ed 13, Vol. 6)*. Dar al-Hadi.
- Kamus Dewan Bahasa dan Pustaka* (4th ed.). (2012). Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Kothari, C. R. (2004). *Research Methodology: Methods and Techniques (2nd ed.)*. New Age International Publishers.
- Krippendorff, K. (2013). *Content Analysis: An Introduction to Its Methodology*. 3rd edn Sage Publications Thousand Oaks.
- Zed, M. (2014). *Metode Penelitian Kepustakaan*. Yayasan Obor Indonesia.